

Forrás: <https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2021/09/arthur-chapman-mi-a-tortenelemtanitas-celja-nehезsegek-es-lehetosegek-12-02-05/>

Arthur Chapman¹

Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek²

Az szerző az angol történelemtanítás tantervi céljain keresztül bemutatja, hogy a történelemtanítás és -tanulás egyrészt háttérismeretek megszerzése és bővítése, amelyek felkészítik a gyermekeket az életre. Másrészt elemzés is, mert a történelem elemző tudomány, és a tartalom nem elegendő, ha nem értjük, hogyan jön létre. Tehát tanítani kell a tartalmat is, meg az elemzést is.

Azonban „a diákok nem üres kézzel jönnek az osztályterembe”, hanem sok elképzelést, gondolatot hoznak magukkal az iskolába, amelyek közül jó néhány akadályává válhat a történelemtanulásnak. A mindennapi elgondolásaik arról, hogyan működik a világ, vagy hogyan ismerhetjük meg a múltat, sokszor félrevezetik őket a történelem vizsgálata során. További kihívás az elbeszélések felépítése a gyermekfejekben, olyan áttekinthető tudásé, amely hasznosítható a számukra.

Hagyományosan a történelemtanítás elég szűk volt: a nemzetállammal foglalkozott, kis léptékben, és inkább az újabb korokkal, mint az egésszel. Ha azt akarjuk, hogy a gyerekek értelmezni tudják a világot, amelyben élnek, el kell fogadnunk, hogy a világ globális, és a változások olyan léptékűek és olyan sebességgel történnek, amit eddig sosem tapasztaltunk. Így látják a tudósok a globális felmelegedést.

A szerző szerint túl kell lépnünk a politikátörténeten, amelyet hagyományosan tanítunk. Foglalkozni kell a múlthoz az erkölcsi és esztétikai viszonyulásokkal is, hogy a gyerekek megértsék a történelmet, ami körülöttük történik a hírekben és a politikában.

Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy együtt lehetünk és beszélhetünk a történelemtanításról. Történelemtanárként és a történelemtanár-képzésben egyaránt dolgozom majdnem harminc éve, a téma szívügyem, és örömmel beszélek róla. Előadásom címe: Mi a történelemtanítás célja? Tehát célokról fogok beszélni, és arról, hogy mit teszünk ezek elérése érdekében Angliában. Nem hallgatva a nehézségekről a célok elérésében, meg a lehetőségekről, amelyeket a történelem kínál nekünk és a fiataloknak. Remélem, érdekesnek találják majd. Lássunk hozzá!

Melyek a történelemtanítás céljai?

Ha megnézik a tantervünket, a National Curriculumot, amely 14 éves korig kötelező Angliában, a következő, államilag rögzített célokat találják. Minden gyereknek el kell jutnia ezek megértéséig és megtanulásáig.

„A történelem nemzeti tantervének célja, hogy minden tanuló

- ismerje és értse ezeknek a Brit-szigetek történetét, mint szerves, kronologikus elbeszélést a kezdetektől napjainkig; hogyan alakította az emberek élete ezt a nemzetet, hogyan befolyásolták a Brit-szigetek a világot, és hogyan befolyásolta a világ a Brit-szigetek népei életét;*
- ismerje és értse a világ történelmének jelentős fejezeteit: az antik civilizációk természetét, a birodalmak kialakulását és felbomlását, a múltbéli, nem európai társadalmak jellegzetes vonásait, az emberiség nagy teljesítményeit és jelentős tévútjait;*
- tegyen szert olyan elvont fogalmak történelmileg megalapozott megértésére, és legyen képes alkalmazni őket, mint például "birodalom", "civilizáció", "parlament", "parasztság";*
- értse a történelmi kulcsfogalmakat, mint például folytonosság, változás, ok, következmény, hasonlóság, különbség, jelentőség, tudja használni azokat, amikor kapcsolatokat és ellentéteket fejez ki, folyamatok elemez, érvényes történelmi kérdések tesz fel, saját elbeszéléseket, írott szövegeket és elemzéseket fogalmaz meg;*
- értse a történelmi kutatás módszereit, közöttük azt, hogyan lehet szigorúan bizonyítékokra támaszkodva történelmi állításokat tenni, és ismerje fel, hogyan és miért jönnek létre a múltra vonatkozóan egymástól eltérő érvek és értelmezések a múltra vonatkozóan;*
- tegyen szert történelmi perspektívára azáltal, hogy növekvő tudását eltérő keretek közé helyezi, és megérti az összefüggéseket a helyi, regionális, nemzeti és nemzetközi történelem, a kultúr-, gazdaság-, had-, politika-, vallás- és társadalomtörténet, illetve a rövid és hosszú távú folyamatok között.”³*

Az első két cél tartalmi, a történelmi elbeszélések tanulására vonatkozik. Az első azt mondja, hogy a gyerekeknek meg kell érteniük az ország történelmét, hogy el tudják helyezni magukat az időben, és értsék, hogy mi történik. A második Európáról és a világról szól. Mindkettő a tartalom tudására vonatkozik. Bár a szöveg nem mondja ki, de nyilvánvalóan azért, hogy a gyerekek és a fiatalok eligazodjanak a világban, cselekvésük hatékonyabb legyen, ne lepődjenek meg azon, ami történik, hanem értsék a folyamatokat.

Ezután a tartalmi kulcsfogalmakkal kapcsolatos célok következnek. A harmadik bekezdés olyan fogalmakról szól, amelyek a tartalom megértéséhez szükségesek. Tehát az első három bekezdés a tartalomról és a megértéséhez szükséges fogalmakról szól. Az utolsó három bekezdés pedig a történettudományról. Angliában, amikor a történelemtanításról gondolkodunk, megkülönböztetjük a „tartalomtudást” (első három bekezdés) és a „procedurális tudást”, amelyik a történettudományra vonatkozik. Tehát szeretnénk, hogy a diákjaink tudjanak sokféle dolgot, hogy megértsék a világot, másrészt pedig, hogy értsék a történettudományt, amelyik egy speciális megismerési mód.

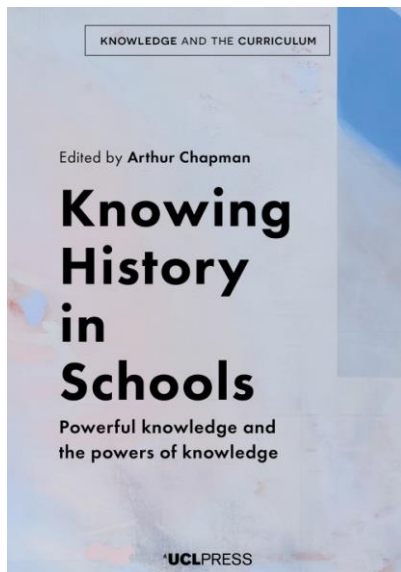
A negyedik bekezdés az értelmező történelmi fogalmakra utal: „változás”, „ok”, „hasonlóság”, „különbség”, „jelentőség”. Sok időt töltünk azzal Angliában, hogy ezek megértését elősegítsük. Az ötödik bekezdés a történelemről mint episztemológiáról,

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

megismerési módról beszél. Arra irányul, hogy a történelem tanulásakor a gyerekek megtanulják, hogyan kutassanak, kérdezzenek, dolgozzanak az információkkal, hogyan adjanak válaszokat. És – az utolsó bekezdés szerint – lássák az egész a végcélját: hogy segítsünk nekik történelmi szempontból értelmezni a világot, illetve megérteni, hogyan függnek össze dolgok, és hogyan lehet feldolgozni a tanult információkat, hogy segítsünk megoldani a különböző rendű és rangú, társadalmi és politikai problémákat. Mi ezt értjük történelemtanításon.

Ezeknek a céloknak egyike-másika vitatott, némelyiket sokan vitatják. Az elsőknek a megfogalmazása például nekem sem tetszik. A „Brit-szigetéről” van benne szó – az én hazámat legalább négy különböző nemzet alkotja, angolok, írek, skótok és velsziek, és több mint egy szigetből áll –, ami azért problémás, mert erről a plurális dologról („szigetek”, ami több mint egy, és több mint egy nemzetet jelent) egyes számban beszél. Azt akarja, hogy egyetlen történetben gondolkodjunk, amely mindezeket egyesíti.

Ha ezt nem kevés történész megkérdőjelezi is, abban szerintem sokan egyetértünk, hogy a gyermekeknek egyrészt a saját hazájukról kell tanulniuk, másrészt a világról (Európáról és a szélesebb keretéről), mert ennek révén értik meg azt, ami történik. De meg kell tanítanunk nekik azt is, mi a tudomány, a történelem mint megismerési mód, mert így tudják értelmezni a múltat és a jelent is. A történelemből leszűrhető bölcsesség tulajdonképpen abban áll, hogyan tudhatunk meg dolgokat az időben zajló folyamatok természetéről.

Ezek tehát azok a célok, amelyek Angliában általában fontosnak tartunk. Bővebben olvashatnak róluk, meg a velük kapcsolatos vitákról abban a könyvben, amelyet én szerkesztettem, és 2021 januárjában jelent meg. Azért is említem, mert ingyen letölthető a kiadóm, a University College London Press honlapjáról.⁴ Töltsék le, ha érdekesnek találják. Most a könyvben kifejtett gondolatok közül néhányról fogok beszélni néhányról.

Először hadd mutassak egy példát arra, hogy milyen dolgokból tanultak a diákjaim, amikor tanárként dolgoztam. Az alábbi részlet egy, a középiskolás évek végén használt történelemtankönyvből való, az Esher College-ból, ahol 2002-ben tanítottam történelmet. Láthatják benne, amiről az imént beszéltem: a lényeg a tudás, a megértés és a tudás alkalmazása.

Amikor történelemtanításról beszélünk, a következőket értjük rajta:

- ismeretek megértését és alkalmazását,
- dokumentumok értelmezését és értékelését,
- fogalmak használatát,
- a történelem egészének megértését,
- történelmi érvek megfogalmazását,
- történelmi kutatások végzését.⁵

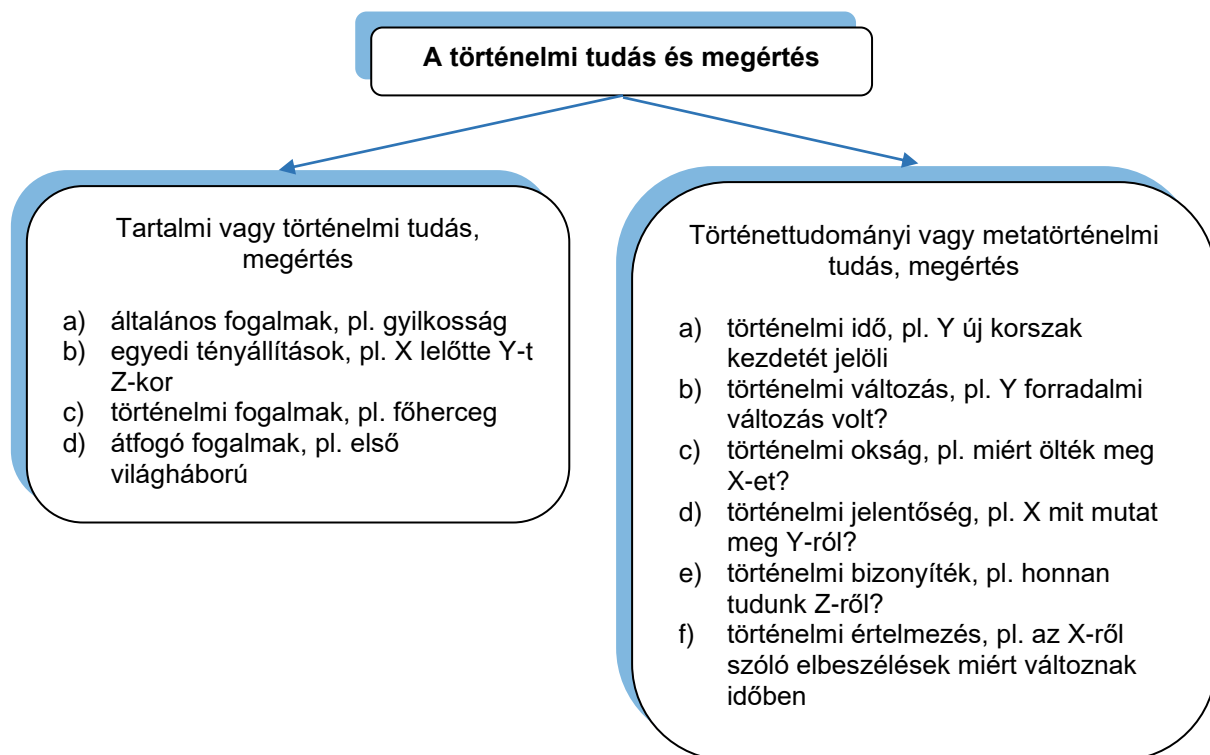
A történelemtanítás és -tanulás tehát egyrészt háttérismeretek megszerzése és bővítése, amelyek felkészítik a gyermekeket az életre. Másrészt elemzés is, mert a történelem elemző tudomány, és a tartalom nem elegendő, ha nem értjük, hogyan jön létre. Tehát tanítani kell a tartalmat is, meg az elemzést is.

Tudástípusok a történelemtanításban

- *tartalomtudás*, azaz tudásterületekbe rendezett ismeretek;
- *fogalmi tudás és megértés*, azoké a fogalmaké, amelyek jelentéssel bíró és dinamikus egészekké vagy rendszerekké szervezik a tartalmat;
- *eljárási (procedurális) és a történelem megismerhetőségére vonatkozó (episztemikus) tudás*, azaz hogyan lehet az adott tudásterületen állításokat megfogalmazni, illetve hogyan lehet azokat értelmezni és igazolni;
- *készségek*, amelyek szükségesek az eljárások végrehajtásához, az információ kezeléséhez és a tanulás megszervezéséhez egy adott területen.

Sok „tartalmat” kell tudnunk a világról, és értenünk kell az olyan fogalmakat, mint feudalizmus, reneszánsz, forradalom, felvilágosodás stb. De nem csak erről a kettőről van szó, amelyek tartalmi célok, tehát az ismeret- és a fogalomjellegű tartalomról. Szükséges a „procedurális” tudás is, vagyis a történettudományi gondolkodásmód ismerete is. És persze, mivel a történelem része az információfeldolgozás, a rendszerezés, az olvasás és az írás, van egy sor általános képesség, amelyekre szüksége van a történészeknek, így ezeket is megtaníthatjuk a történelemórán. Ezek azok a témák, amelyekről általában beszélni szoktunk Angliában a történelemtanítás kapcsán.

Most lássuk ugyanezt kicsit részletesebben.⁶

Tehát a tudás első szintje a *tartalom tudása és megértése*. Azt szeretnénk, hogy megismerjék és megértsék a múlt világának az erejét, vagy inkább a múlt világiét. A második szint a *történettudomány ismerete és megértése*, azaz hogyan értelmezzük a világot. Ezeket tovább is lehet részletezni. A tartalomtudás *általános fogalmakból* áll. A történelemben az általános műveltségre támaszkodunk, az általános tudásra arról, hogy hogyan működik a világ. Olyan fogalmakra, mint „infláció”, „gyilkosság”, azaz gazdasági és társadalmi fogalmakra. Meg kell tanítanunk ezeket, ha azt szeretnénk, hogy elsajátítsák őket.

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

A történelemtanítás során újra és újra fejlesztünk általános, gazdasági, társadalmi és politikai fogalmakat, de ezek mellett tanítunk *tényeket*, *egyedi tényállításokat* is, például Ferenc Ferdinánd főherceg meggyilkolásának a dátumát. A c) pont a tartalomtudás oldalán a *történelmi fogalmak*, mint például „főherceg”, „feudalizmus”, „Osztrák-Magyar Monarchia”, hiszen ezeknek a megtanulásában is segíteni kell a gyermekeket. Végül ott vannak az olyan *átfogó fogalmak*, *általánosítások*, mint „első világháború”, „reneszánsz”, „felvilágosodás”. Ebből is látszik, hogy egy sor különböző típusú tudás van, amit szeretnénk megtanítani, és hogy történelmet tanítani nem egyszerű dolog. Különböző tudástípusokról van szó, és ki kell találnunk, hogyan lehet ezeket eltérő módokon megtanítani.

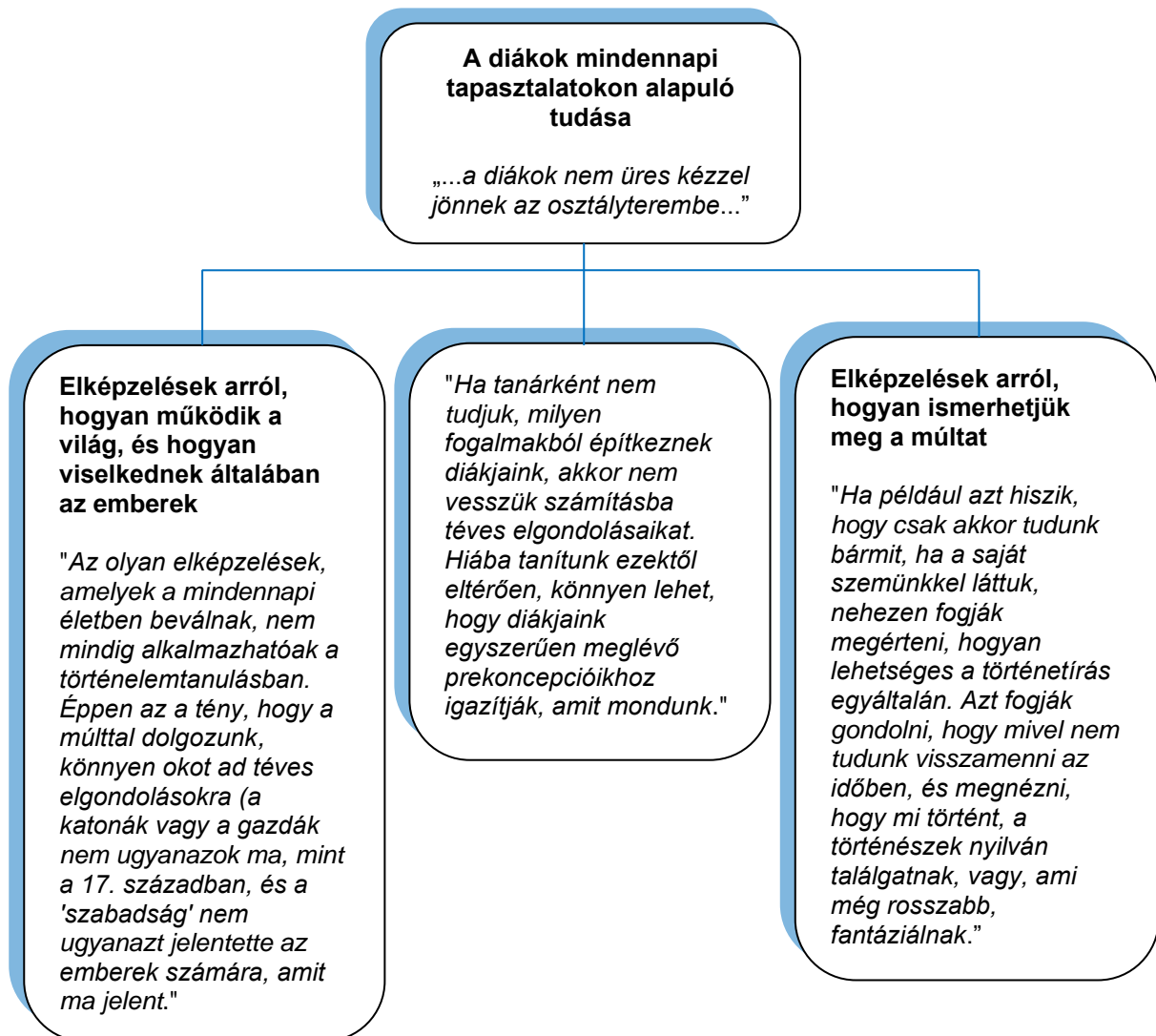
Ehhez jön még a történettudomány sajátosságaira vonatkozó tudás.

- *A történelmi idő*. Hogyan mérjük, hogyan használjuk?
- *A változás. Az okság*. Hogyan történtek a dolgok, és hogyan elemezhetőek? „Miért történt merénylet Szarajevóban 1914-ben?” – és hasonlók.
- Hogy mindezeket megértsük, *bizonyítékokra* van szükségünk, ezt is meg kell tanítani a gyermekeknek.
- Mindezek alapján tulajdonítunk *jelentőséget* az egyes történelmi tényezőknek, és itt nem csak azt kell megtanítanunk, hogy ez hogyan vihető végbe, hanem azt is, hogyan vélekedjünk mások hasonló ítéleteiről.
- *Értelmezésekkel* is foglalkozunk. Hogyan értelmezték a múltat különféle emberek különféle időpontokban? Fontos, hogy a gyermekek értsék ezeket ahhoz, hogy értelmezni tudják a világot. Mindezek alapján úgy vélem, egyetértenelek velem, hogy a történelem tanulása meglehetősen összetett dolog. Nagy kihívás, hogy sort kerítsünk erre a sokféle dologra, és a diákjaink megtanulják mindezeket a megértési módokat és konkrét tudást a tanulmányaik során.

Az előzetes tudás problémája

A kutatások szerint azonban a tanulás során nem csak az új dolgok megértése lehet nehéz, hanem az előzetes tudás is kihívást jelenthet. Ahogyan a következő ábrán,⁷ a középső oszlopban, felül olvashatják, „*a diákok nem üres kézzel jönnek az osztályterembe*”, hanem sok elképzelést, gondolatot hoznak magukkal az iskolába, amelyek közül jó néhány akadályává válhat a történelemtanulásnak.

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

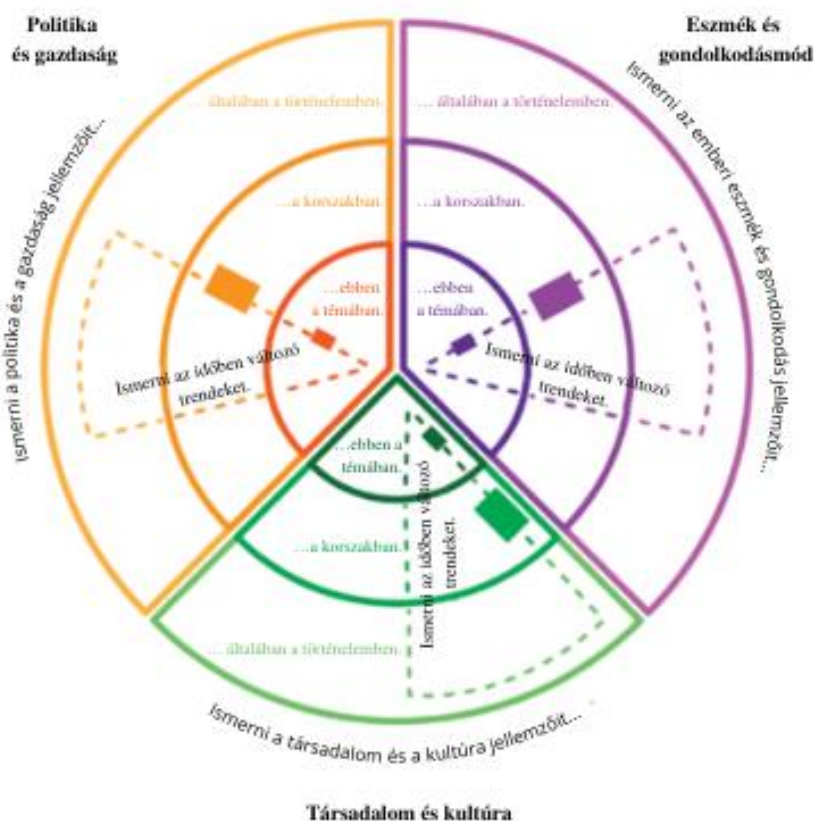
Például vannak mindennapi elgondolásaik arról, hogyan működik a világ (bal oldali oszlop), ezek a jelenből vett közönséges tapasztalatokon alapulnak. A múlt világa azonban nem olyan, mint a jelen világa, az emberek más okokból csináltak dolgokat a középkorban, mint ma, hiszen másképp látták a világot. Tehát az egyik problémánk, hogy a gyermekek félreértik a dolgokat, mivel a múltat úgy kezelik, mintha az a jelen volna. Ezzel alighanem mindannyian találkoztunk már.

A gyermekeknek arról is vannak elképzeléseik, hogyan szerezhetünk tudomást valamiről a mindennapi életben (jobb oldali oszlop). Például megkérdezzük valakit, vagy megfigyelünk valamit. De a történelem esetében olyan dolgokról van szó, amelyek már nincsenek és nem láthatóak. Megkérdezni meg lehet róla embereket, ha ott voltak, de mi van, ha középkort akarjuk tanulmányozni?

Ez az ábra tehát azt mutatta meg, hogy a mindennapi tapasztalatokon alapuló előzetes tudás — a történelem tanításában és tanulásában nem csak az új tudás elsajátítása jelent kihívást, hanem problematikus azoknak az elképzeléseknek a felváltása is, amelyek akadályozzák a történelemtanulást. Ezek pedig nem csak a világ működésével kapcsolatosak, hanem az ismeretszerzés módjával is.

Áttekintő tudást kell nyújtani

További kihívást jelent, hogy olyan elbeszéléseket, olyan áttekintő tudást építsünk fel a gyermekfejekben, amely hasznos a számukra. Kate Hammond angliai történelemtanár egy nagyon érdekes diagramon ábrázolta ezt történelemtanítási folyóiratunkban, a *Teaching History*-ban 2014-ben.⁸ Az ábra olyan, mint amikor a víztükör fodrozódik, kis körök indulnak ki a közepéből.

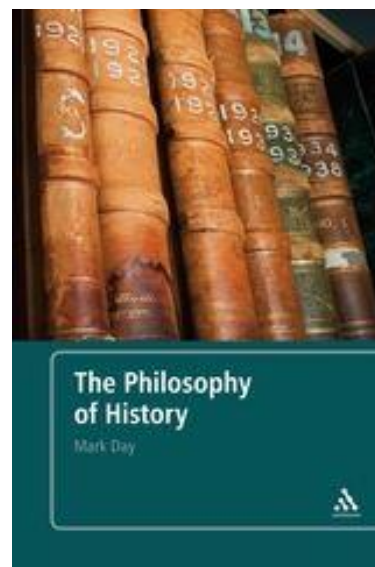
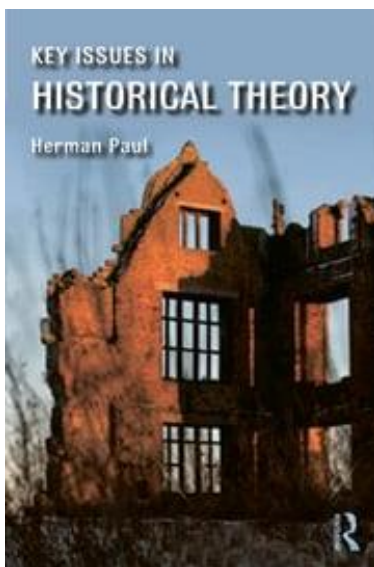
Középen található a történelmi események ismerete, azaz egyes epizódoké a múltból. Ezeket tanítjuk az órákon, mindenféle ismeretet különféle történelemszerepekről, mint például a szarajevói merénylet vagy a fekete halál. Bizonyára a Covid-járvány is ilyen lesz majd egyszer. A témákat különböző módokon tanítjuk, ezt mutatják a diagram különböző részei. Valamely múltbeli eseményre tekinthetünk politikai nézőpontból, társadalmi nézőpontból, esztétörténeti nézőpontból. De, amint a diagram mutatja, nem akarunk középen leragadni, és megmaradni magánál az eseménynél. A múltbeli eseményeket azért tanulmányozzuk, hogy általuk a korszakról szerezzünk benyomást. Hogyan működtek a dolgok a középkorban, a kora újkorban, a felvilágosodás korában? Sőt, nem csak a korszakokat akarjuk tanulmányozni, hanem azt szeretnénk, hogy a gyermekek a múltból szóló tudásukra támaszkodva megértsék a körülöttük lévő világot. Erről szól a külső kör. Általános tudást szerezni a világról azáltal, hogy tanultak történelmi korokról, illetve eseményekről.

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

Ez rámutat arra, hogy a történelemtanításban és -tanulásban úgy kell elrendeznünk a dolgokat, hogy idővel összeadódjon, felépüljön belőlük nem csak az egyes események tudása, hanem az egyes korszakoké is, és nem csak a korszakoké, hanem általában a történelemé.

Nem csak elemezni kell a történelmet

Milyen kihívásokkal kell még szembenéznünk a történelemtanításban? Az egyik ilyen, hogy a történettudomány szereti elemző módon megközelíteni a dolgokat, amikor viszont az emberek beszélnek és gondolkodnak a múlttól, ezt sok más módon is teszik. Van egy nagyon jó könyv, amit feltétlenül ajánlanék: Herman Paul: [*Key Issues in Historical Theory*](#) című, eredetileg hollandul íródott könyve.⁹

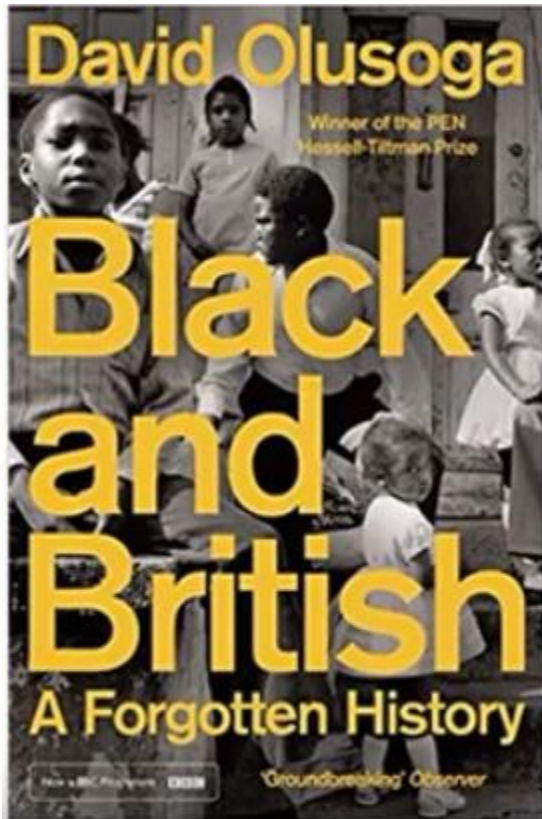
Herman Paul, illetve a filozófus Mark Day¹⁰ azonosít egy sor gondolkodásmódot, mely az időre és a múltra vonatkozik, túl azon, amelyik a történészek sajátja.

Hogyan viszonyulunk a múlthoz?

- anyagi viszonyulásmódok,
- esztétikai viszonyulásmódok,
- politikai viszonyulásmódok,
- a megismerés természetére vonatkozó viszonyulásmódok,
- erkölcsi viszonyulásmódok.

A történettudomány az elemzésre összpontosít, valamint a megismerés természetére vonatkozó kérdésekre. De a valóságban az emberek használják a múltat – politikai célokra, identitásuk érdekében, az erkölcsről, a felelősségről való gondolkodáshoz: arról, hogyan viselkedtek az emberek régen, és ez ma mire kötelez minket. Esztétikailag is szemlélik a múltat. Vannak, akik szeretik a régi tárgyakat, a régi környezetet, amelyek hatnak az érzéseinkre, a gondolatainkra. Nehéz feladat, hogy miközben fejlesztjük az elemző (analitikus) és a tudás természetére vonatkozó (episztemikus) megértést, a többi megközelítésmódot se hanyagoljuk el. A politika használja a történelmet, de vissza is él vele. Ezért képessé kell tennünk diákjainkat arra, hogy elemző és kritikus módon tudjanak viszonyulni ahhoz a történelemhez, amellyel a mindennapokban találkoznak, és amely gyakran politikailag manipulált. De a gyermekek szeretnek erkölcsi szempontból is

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

Egyébként az elemző megközelítésekben is vannak erkölcsi és esztétikai elemek. A bal oldali képen egy könyv [egy példánya látható a feketék történelméről](#), Nagy-Britanniából.¹¹

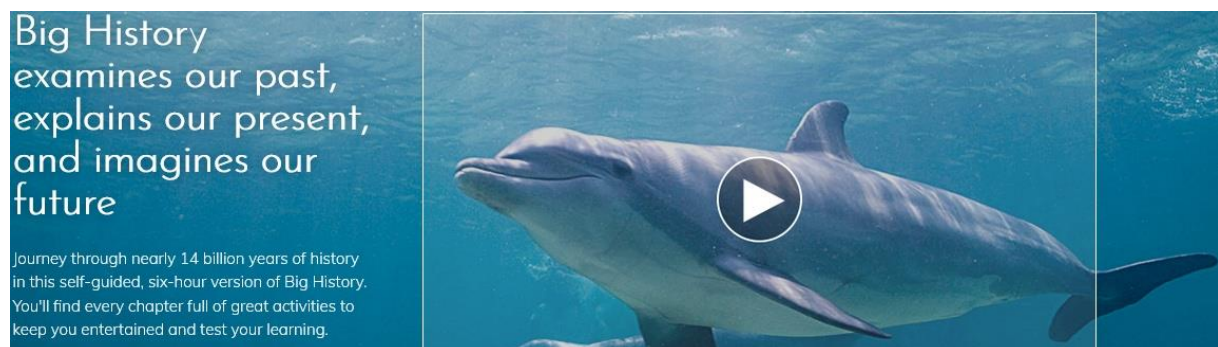
Igen kiváló elemzés, ugyanakkor a könyv és a TV-sorozat, amelyiken a könyv alapul, az emlékezésről is szól, az emlékezésről olyan múltbeli történésekre, amelyeket ma igencsak szégyenletesnek tartunk. Tehát a könyvben összefonódik a történelmi elemzés az erkölcsi szempontokkal.

Szembe kell nézni a jelen nagy problémáival is

Egy másik kihívás, amivel szerintem szembe kell néznünk, a jelen világe, amit az elmúlt évben meg is tapasztaltunk. Sok minden, például az antropocén vagy a klímaváltozás fogalma szól amelle, hogy a világ működése alapvetően megváltozott. Nem azt akarom mondani, hogy

használjuk arra a történelemtanítást, hogy a gyermekekre erőltessünk bizonyos, a jelenre vonatkozó álláspontokat. Amit mondani akarok, hogy drámai változások vesznek körül minket, például a nyári tüzek a brazil Amazonas-medencében, a pusztító bozóttüzek Ausztráliában. A Covid19 terjedése, amit sokan az erdőirtáshoz kötnek, az esőerdőkbe való behatoláshoz, a találkozáshoz olyan állatokkal, amelyekkel korábban nem találkoztunk. Vannak tehát olyan globális kihívások, amelyek megkérdőjelezik azokat az elbeszéléseket, amelyek köré a történelem hagyományosan szerveződik, és arra indítanak, hogy más szinten gondolkodjunk róla, mint a nemzetállami szint. Ezt nevezhetjük az [antropocén kihívásának](#), és szerintem ezzel is szembe kell néznünk a történelemtanításban.¹²

Vannak további kihívások is. Például, hogy elgondolkodjunk azokról a nagy léptékű folyamatokról, melyek az egész világot érintik. Felhívom a figyelmüket a Gates Alapítvány által támogatott [„Nagy történelem” projektre](#),¹³ amelyik a nagy léptékű történelmi folyamatokkal foglalkozik, és forrásokat kínál a feldolgozásukhoz.

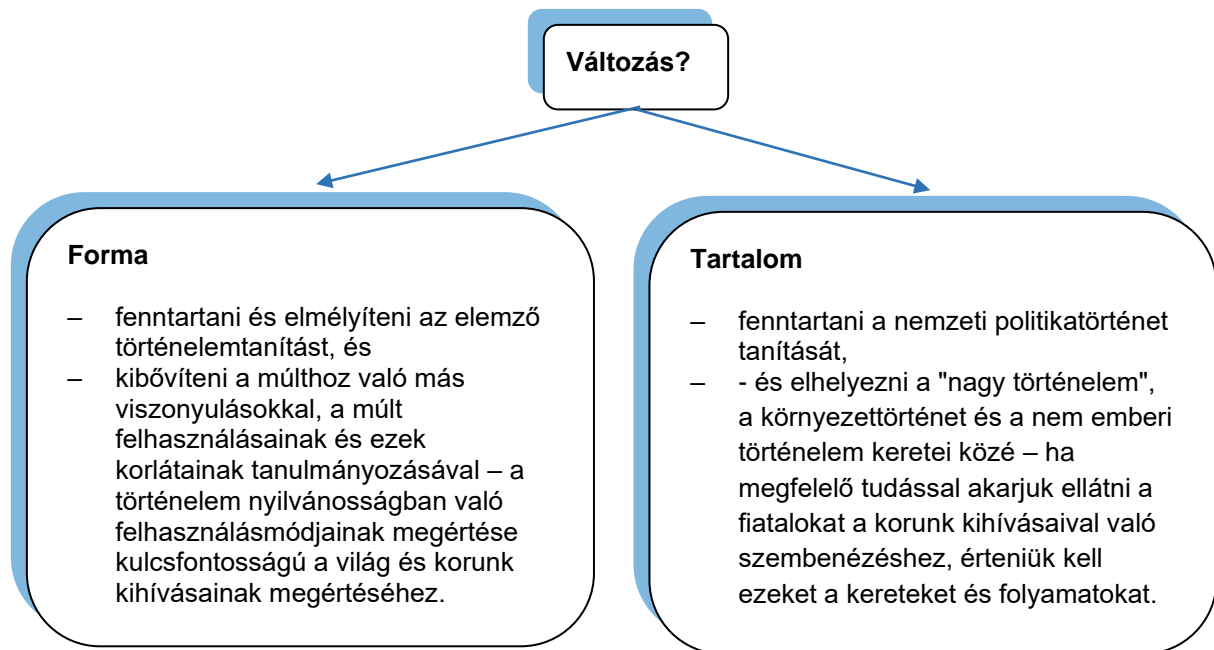
A Nagy történelem projekt (Big History Project) nyitólapja (Forrás: <https://www.bighistoryproject.com/home>)

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

Ilyenekkel általában nem foglalkoztunk eddig a történelemtanításban, hiszen az én hazámban, de másutt is azt gondolják, hogy a történelem elsősorban a nemzetállamról szól. De látjuk, hogy ezt a felfogást kikezdi a jelen világ történései, a nagy léptékű, globális problémák. És vannak tényleg hasznos tantervek, amelyek segítenek, hogy foglalkozzunk velük – tehát nem csak kihívás van, hanem, mondhatjuk, van megoldás is.

Milyen irányban kellene változnia történelemtanításunknak?

Végezetül két olyan dolgot említek, amelyben szerintem változnia, fejlődnie kell történelemtanításunknak. Remélem, ezek az Önök számára is időszerű szempontok Magyarországon.

Az egyik dolog az ábra bal oldalán látható: túl kell lépünk az elemző megközelítésen, amelyet hagyományosan alkalmazunk, és jobban tekintettel kell lennünk a múlthoz való viszony más formáira is, az erkölcsi, az esztétikai, a politikai viszonyulásokra, hogy a gyermekek megértsék a történelemnek azokat a formáit, amelyek körülveszik őket a hírekben, a politikában. Ha történelemtanításunk célja csak a múlt elbeszélése és eszközök nyújtása a történelmi tudás megszerzéséhez, akkor nem készítjük fel őket arra, hogy megértsék, hogyan van jelen körülöttük a történelem. A történelemtanításnak ahhoz is igazodnia kell, amivel az emberek találkoznak, nem csak a történettudományhoz.

A másik, amit mondanék, az ábra jobb oldalán olvasható. Ez az, amiről korábban beszéltem az antropocén kapcsán. A történelemtanítás hagyományosan elég szűk keretek között mozgott: a nemzetállammal foglalkozott, kis léptékekben, gyakran inkább az újabb korokkal, mint az egész történelemmel. Ha azt akarjuk, hogy a gyermekek értelmezni tudják a világot, amelyben élnek, el kell fogadnunk, hogy ez a világ globális. A változások soha nem látott léptékben és sebességgel történnek. Ez jellemzi a tudósok szerint a globális felmelegedést, de korunk kapcsán sokan szélesebb értelemben vett, gyorsuló, globális válságokról, változásokról beszélnek, különösen az utóbbi 60-70 évben, az 1950-es évek óta. Ezért szerintem a történelemtanításnak is kell jutnia a globális szintre, ami persze nehéz

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

a gyermekek számára, mivel a fogalmi nehézségek, a tudás elsajátításának nehézségei, amelyekről korábban beszéltem, még nagyobbak ezen a szinten.

Itt megállok. Bocsássanak meg, hogy hosszabban beszéltem, mint kellett volna, de remélem, elhangzottak hasznos dolgok is, amelyek megbeszélésre, vitára ösztönzik Önöket. Egy részüket tárgyaltam a könyvemben, amely ingyenesen elérhető.

ABSTRACT

Chapman, Arthur

What is the purpose of teaching history? Difficulties and opportunities

Based on the English curriculum goals of teaching history, the author demonstrates that History as being a way of mastering and developing world knowledge which will empower children as actors in their lives. But also, a lot of things here to do with analysis, because history is a discipline of analysis and we can't have the content, without understanding how it is produced, so we need to teach both the content and the analysis.

However 'students do not come to their classrooms empty handed': children come to school with lots of ideas and their minds already, and many of those ideas will actually get in the way of learning history. They have everyday ideas about how the world works, how to know what happened in the past. So one of the problems is children misunderstanding things because they treat the past as if it was the present. Another challenge, though, is actually building up narratives in children's minds. Building up structures of knowledge that will be useful to them.

Traditionally, history has been quite narrow: it's been the history of the nation state, it's been quite small scale, and it's covered modern history, often rather than the whole of history. If we want children to be able to make sense of the world that they're in, we have to acknowledge that that world is global and the processes of change in it are taking place at a scale as a speed, which is unprecedented.

According to the author history teaching need to go beyond conventional political history, which is what we traditionally done. Considering moral relations and aesthetic relations to the past too, so that children understand. The history that's happening around them in the news and in politics.

JEGYZETEK

¹ Prof. Dr. Arthur CHAPMAN, a University College London professzora.

² Fordította Dr. GYERTYÁNFY András, a PTE Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar Modern Kori Történeti Tanszékének tanársegédje.

³ History. In: *National curriculum* in England: secondary curriculum. Department for Education, 2014. 94-97. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/840002/Secondary_national_curriculum_corrected_PDF.pdf (Letöltés: 2021. jún. 2.)

Arthur Chapman: Mi a történelemtanítás célja? Nehézségek és lehetőségek

- ⁴ *Knowing History in Schools*. Powerful knowledge and the powers of knowledge. Ed. CHAPMAN, Arthur. University College London Press, 2021.
<https://www.uclpress.co.uk/products/130698> (Letöltés: 2021. jún. 2.)
- ⁵ *History Course Guide*, 2002, 12-13.
- ⁶ LEE, Peter J. (2005): Putting principles into Practice: Understanding History. In: *How Students Learn. History, Mathematics, and Science in the Classroom*. Ed. DONOVAN, Suzanna M. – BRANSFORD, John D. The National Academies Press, Washington D. C., 31.; SHELILT, Denis (2010): 'What are second-order concepts? And why do they hurt?' Paper presented at conference 'Developing Historical Understanding', Goethe Institute, Fulbright Centre and CCMC, Ledra Palace Buffer Zone, Nicosia, 22 October 2010.; CHAPMAN, Arthur – HALE, Richard (2017) 'Understanding what young people know: Methodological and theoretical challenges in researching young people's knowledge and understanding of the Holocaust'. *Holocaust Studies*, 23 (3), 289–313. alapján.
- ⁷ LEE (2005) 31. alapján.
- ⁸ HAMMOND, Kate (2014): Building and assessing historical knowledge on three scales. *Teaching History*, th. 157. 12. 18-25.
<https://www.history.org.uk/publications/resource/8133/building-and-assessing-historical-knowledge-on-thr>
(Letöltés: 2021. jún. 2.)
- ⁹ PAUL, Herman (2015): *Key Issues in Historical Theory*. Routledge, Oxfordshire.
- ¹⁰ DAY, Mark (2008): *The Philosophy of History*. Bloomsbury Academic, London–Oxford.
- ¹¹ OLUSOGA, David (2017): *Black and British: A Forgotten history*. Pan MacMillan, London.
- ¹² Lásd Ní CASSAITHE, Caitríona– CHAPMAN, Arthur (2021): History Education in a Climate of Crisis. *Public History Weekly*, Vol. 9. Issue 1., February 04, 2021.
- ¹³ Big History Project: <https://www.bighistoryproject.com/home> (Letöltés: 2021. jún. 2.)